Perustuslakivaliokunta

Torstai 2.6.2016 klo 10.00—12.15

Läsnä
puheenjohtaja Annika Lapintie vas
varapuheenjohtaja Tapani Tölli kesk
jäsen Simon Elo ps
jäsen Maria Guzenina sd
jäsen Anna-Maja Henriksson r
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Antti Häkkänen kok
jäsen Ilkka Kantola sd
jäsen Kimmo Kivelä ps
jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Jaana Laitinen-Pesola kok
jäsen Markus Lohi kesk (1, 2, 3, 4, 5) (6 osittain)
jäsen Leena Meri ps
jäsen Ville Niinistö vihr
jäsen Ulla Parviainen kesk (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Wille Rydman kok (5, 6, 7, 8) (4 osittain)
jäsen Ville Skinnari sd (5, 6, 7, 8) (4 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Matti Marttunen
valiokuntaneuvos Mikael Koillinen
valiokuntaneuvos Liisa Vanhala

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 15 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Japanin välisen vapaakauppasopimuksen neuvottelemisesta (Japanin kanssa tehtävä vapaakauppasopimus)

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 24/2016 vp

Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan tiedoksi.

Valmis
5.0

Valiokunta merkitsi asian tiedoksi.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

4. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (kolmansien maiden kansalaisia koskeva tietojenvaihto ja ECRIS)

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 13/2016 vp
Valiokunnan lausunto PeVL 13/2016 vp
Asiantuntijalausunto oikeusministeriö, Innanen, A 4
Asiantuntijalausunto professori Lavapuro, C 4
Asiantuntijalausunto tietosuojavaltuutetun toimisto, Aarnio, B 4
Asiantuntijalausunto professori Ojanen, D 4

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- lainsäädäntöneuvos Tanja Innanen, oikeusministeriö, liite
- tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio, tietosuojavaltuutetun toimisto, liite
- professori Juha Lavapuro, liite
- professori Tuomas Ojanen, liite

Valiokunta aloitti valmistavan keskustelun.

5. Kansalaisaloite kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa

Kansalaisaloite KAA 1/2016 vp
Asiantuntijalausunto professori Ojanen, A 5

Valiokunnassa oli kuultavana:
- professori Tuomas Ojanen, liite

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 43/2016 vp
Valiokunnan lausuntoluonnos PeVP 52/2016 vp/A 4

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi 26.5.2016 jaetun lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun loppuun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Valiokunnan perustelujen 7. kappaleen kolmas ja neljäs virke päätettiin muuttaa kuulumaan seuraavasti: "Toimeentuloedellytyksen sääntely laissa jää tältä kannalta varsin väljäksi. Ottaen kuitenkin huomioon 39 §:n 2 momentin kiinnittymisen toimeentulotukea koskevaan lainsäädäntöön perustuslakivaliokunta..." Kappaleen viimeinen virke päätettiin muuttaa kuulumaan seuraavasti: "Lain 39 §:n sääntelyä toimeentuloedellytyksen suuruuden määräytymiseen vaikuttavista perusteista tulisi kuitenkin täsmentää esimerkiksi säätämällä siitä, mitä kustannuksia korvaavilla sosiaaliturvaetuuksilla säännöksessä tarkoitetaan."

8. kappale päätettiin muuttaa kuulumaan seuraavasti: "Hallituksen esityksessä (s. 6) 39 §:n soveltamiskäytännöstä kerrotun ja valiokunnan saaman selvityksen perusteella kiinteään, varsin suureen euromäärään sidottu toimeentuloedellytys vaikuttaa muodostuvan oikeasuhtaisuusvaatimuksen kannalta ongelmalliseksi erityisesti ottaen huomioon edellytyksen piiriin ehdotuksen myötä tulevien henkilöiden asema ja ansaintamahdollisuudet. Valiokunnan mukaan on selvää, että Maahanmuuttoviraston ohjeissa esitettävät euromääräiset rajat ovat vain suuntaa-antavia. Viranomaisen ohjeistuksella ei voida tiukentaa toimeentuloedellytystä siitä, mikä se lain perustella olisi. Muutenkin valiokunta korostaa suositusluonteisten ohjeiden ja velvoittavien oikeussääntöjen välistä eroa (ks. PeVL 16/2016 vp, s. 4—5, PeVL 53/2010 vp, s. 4). Ohjeita ei voida soveltaa, jos ne ovat ristiriidassa velvoittavien oikeusnormien kanssa. Harkittaessa toimeentuloedellytyksen täyttymistä on asiaa suoraan sääntelevien lainkohtien lisäksi noudatettava perustuslakia ja ihmisoikeussopimusten määräyksiä sekä myös otettava huomioon asiaa koskeva oikeuskäytäntö (ks. myös PeVL 16/2010 vp)."

11. kappaleen kolmanneksi viimeiseksi virkkeeksi päätettiin ed. Niinistön ehdotuksesta lisätä seuraava virke: "Perustuslakivaliokunnan mielestä on tärkeää, ettei poikkeamisen kynnys muodostu tulkintakäytännössä kohtuuttoman korkeaksi."

15. kappaleen loppuun päätettiin lisätä ed. Niinistön ehdotuksesta seuraava virke: "Tällainen perustelu ei saa kuitenkaan koskaan merkitä lapsen oikeuden toteutumisen vaarantumista."

16. kappaleen jälkeen päätettiin lisätä uusi otsikko "Tietojen antaminen" ja sen jälkeen uusi kappale seuraavasti: "Ulkomaalaislain 114 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, ettei toimeentuloedellytystä pääsääntöisesti sovelleta olemassa olevan perheen osalta, jos oleskelulupahakemus perhesiteen perusteella on jätetty kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun perheenkokoaja on saanut tiedoksi päätöksen hänelle annetusta turvapaikasta tai hyväksymisestä Suomeen pakolaiskiintiössä. Lainkohdan perusteluissa (s. 29) on todettu, että tieto mahdollisuudesta perheenyhdistämiseen kolmen kuukauden määräajassa ilman toimeentuloedellytystä olisi annettava pakolaisille selkeästi, oikea-aikaisesti ja ymmärrettävällä tavalla viimeistään turvapaikan antamista tai Suomeen pakolaiskiintiössä hyväksymistä koskevan päätöksen tiedoksi antamisen yhteydessä. Tällaisesta tietojen antamisesta on perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan asian merkityksen vuoksi syytä ottaa nimenomainen säännös lakiin."

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

7. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

8. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on perjantaina 3.6.2016 kello 9.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Matti Marttunen